

Hol van a hazánk?

(*Balla Zsófia: Eleven tér*)

Volt egyszer egy buszkirándulás. 1979 őszén egy ikarusznyai fiatal magyar író indult Kolozsvárra, hogy az erdélyi nemzedéktársakkal – nemcsak magyarokkal, románokkal is – találkozzék. „*Akkor azt hittük, hogy megkezdődött valami, holott befejeződött*” – mondta erről a találkozóról a marosvásárhelyi *Gálfalvi György* néhány évvel később, amikor a rendszeres kapcsolattartás reménye már szertefoszlott és a magyar-román kapcsolatok nem is hő-, hanem fagyfoka az abszolút nulla fok felé közeledett. Azon a buszon nekem is jutott egy hely, s a kolozsvári két nap addigi életem legfontosabb élményei közé sorolódott be. Azt hiszem, a fél romániai magyar irodalom baráti ölelését viszonzhattuk – a Bécsbe készülő *Szűcs Géza* ugyan csak felvillant, de végig velünk volt *Kányádi Sándor*, *Lászlóffy Aladár*, Marosvásárhelyről eljött *Markó Béla* és a már említett *Gálfalvi György*, Sepsiszentgyörgyről *Farkas Árpád*, a Korunk szerkesztőségében *Gáll Ernő* fogadott. Magyarvistára a románok is velünk jöttek, és – fogadóink, vendéglátóink között ott volt *Balla Zsófia* is; az ő első magyarországi kötetének megjelenése adott alkalmat erre az élménybeszámolóra.

Zsófi emberi kedvessége, női bájával fűszerezett okossága, tartózkodó nyíltsága mindenkit megejtett, aki a közelébe került. Én addig a nevét se hallottam, de megismerkedésünk után őszinte érdeklődéssel kértem el a verseit. Először csalódtam bennük: az erdélyi klasszicizált népiesség „női” változatát vártam, s leltem az akkori ízlésemtől idegen mozaik-lírát, gondolattöredékekre épülő gondolatiságot, azt a sajátosan „kolozsvári” avantgárd-eszményt, amely *Szűcs Géza* költészetében

bontakozott ki legteljesebben – később, bár már akkor is jelen volt benne.

Balla Zsófia hangja azóta sokat változott – lágyult is, keményedett is – de mindmáig megőrizte tisztaságát; tisztán csengve száll ma is a széttöredezett világ romjai felett. „...*egy margaréta arca fölragyog...*” – írja egyik korai versében (az 1949-es születésű költőnő már '65-ben publikált, ő volt az erdélyi irodalom csodagyereke), majd a kamaszlányos áhítatot felváltja a „*tömeglakásba fogott / nemhúsevő sereg*” felvonultatása, amely számára „*Akkor is megépülnek e betonkártyavárak, / ha nem lesz, aki / lássa, mert mindenki Bent, a Falban léssen.*” Ám: „*Az igazság érik, mint a bor, nehéz.*” És, a kétségbeesésből kiüvöltve egy 1983-as versben: „*Ha nincs harang, ami szóljon, / hogy a tűz ne harapózzon, én leszek a harangtorony...*” Csengő hang ez, tehát asszonyi is. „*A nő előbb kap a szívéhez, mint észbe*” – írja Oh, jaj magam vagyok cím alatt, s a szerelem édessége-kínja sohasem hiányzik, még a legsötétebb években sem, ebből a lírából. Thomas Mann, amikor a fasizmus elől menekülve az amerikai emigrációt választotta, ezt mondta: – Németország ott van, ahol én vagyok. Balla Zsófiának, aki – ha nem is a közvetlen életveszély elől – szintén okkal hagyhatta volna el azt az országot, amely mostohája lett, van erre a Mann-i mondásra egy szerény, de magasba szárnyaló válasza: „*Ahogy élek, az a hazám.*”

Balla Zsófia *Eleven tér* című, a Magvető kiadásában megjelent kötete még kapható a könyvesboltokban. Várja olvasóit.